

Standardy Ochrony Małoletnich

Szkoła Podstawowa nr 22

im. Marii Dąbrowskiej

w Olsztynie

Opracowane przez zespół powołany na podstawie ZARZĄDZENIA NR 4.2024
DYREKTORA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 22 IM. Marii Dąbrowskiej
w Olsztynie w dniu 12 lutego 2024 r.

STANDARDY WDROŻONE W PLACÓWCE Zarządzeniem nr 5.2024 Standardy

Olsztyn 2024

Spis treści	
STANDARD I. POLITYKA	5
STANDARD II. PERSONEL	13
MONITOROWANIE, EDUKACJA I ZAANGAŻOWANIE PRACOWNIKÓW W CELU ZAPOBIEGANIA KRZYWDZENIA DZIECI.....	13
STANDARD III.	17
PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI	17
I. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia ucznia przez osoby trzecie, związane ze szkołą tj. pracownicy szkoły, wolontariusze, organizacje i firmy współpracujące z placówką. 19	
II. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia ucznia przez jego opiekuna/rodzica na terenie szkoły.....	19
III. Procedura postępowania w przypadku zgłoszenia się do szkoły po dziecko rodzica niezdolnego w ocenie nauczyciela do sprawowania opieki nad uczniem (stan nietrzeźwości lub odurzenia).....	20
IV. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy domowej.	20
V. Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia małoletniego przez innych uczniów (przemoc rówieśnicza).....	21
VI. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia cyberprzemocy.	23
VII. Procedura postępowania w przypadku zagrożenia demoralizacją.....	24
VIII. Procedura postępowania w przypadku przesłuchania ucznia przez Policję	25
IX. Procedura postępowania w przypadku zatrzymania nieletniego przez Policję podczas obecności w szkole.....	25
X. Procedura w przypadku sytuacji, w której uczeń dokonuje samookaleczenia	26
XI. Procedura w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.	27
XII. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.....	28
XIII. XIV Procedura postępowania w przypadku śmierci samobójczej dokonanej przez ucznia na terenie szkoły.....	29
XIV. Procedura postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku powodującego ciężkie uszkodzenie ciała lub śmierć poszkodowanego	30
STANDARD IV.....	31
MONITORING STOSOWANIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIICH	31

Akty prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (t. j. Dz. U. z 1991 Nr 120 poz. 526 ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.);
- 4) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1606);
- 5) Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (t. j. Dz.U. 2023 poz. 535)
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- 7) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t. j. Dz. U z 2022 r. poz. 1138 ze zm.);
- 8) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2018 poz. 2140)
- 9) Zarządzenie komendanta głównego policji z dnia 15 września 2023 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich
- 10) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Ilekróć w niniejszych Standardach jest mowa bez bliższego określenia o:

- 1) **Dyrektorze Szkoły, Dyrektorze** – należy przez to rozumieć Dyrektora Szkoły Podstawowej Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie;
- 2) **szkole, jednostce** – należy przez to rozumieć Szkołę Podstawową Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie;
- 3) **pracowniku** – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy zlecenia w Szkole Podstawowej Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie;
- 4) **partnerze współpracującym ze szkołą** – należy przez to rozumieć osoby wykonujące zadania zlecone na terenie Szkoły na mocy odrębnych przepisów (np. pielęgniarka i inne osoby);
- 5) **uczniu** – należy przez to rozumieć każdą osobę uczęszczającą do Szkoły Podstawowej Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie;

- 6) **małoletnim** – należy przez to rozumieć zgodnie z kodeksem cywilnym osobę od urodzenia do ukończenia 18 roku życia;
- 7) **opiekunowie ucznia** – należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji i stanowieniu o małoletnim, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy;
- 8) **przedstawiciel ustawowy** – należy przez to rozumieć rodzica bądź opiekuna posiadającego pełnię władzy rodzicielskiej lub opiekuna prawny (osobę reprezentującą dziecko, ustanowioną przez sąd, w sytuacji, gdy rodzicom nie przysługuje władza rodzicielska lub gdy rodzice nie żyją);
- 9) **zgódzie opiekuna małoletniego** – należy przez to rozumieć zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami małoletniego należy poinformować ich o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny;
- 10) **krzywdzeniu małoletniego** – należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Szkoły lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie. Krzywdzeniem jest:
  - a) **przemoc fizyczna** – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być m. in. złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne. Przemoc fizyczna powoduje lub może spowodować utratę zdrowia bądź też zagrażać życiu,
  - b) **przemoc emocjonalna** – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie małoletniego, nieustanna krytyka, wciąganie małoletniego w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, stawianie małoletniemu wymagań i oczekiwań, którym nie jest on w stanie sprostać;
  - c) **przemoc seksualna** – to angażowanie małoletniego w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie małoletniego, współżycie z małoletnim) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie małoletniemu materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm),
  - d) **przemoc ekonomiczna** – to niezapewnianie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka, m.in. odpowiedniego odżywiania, ubrania, potrzeb edukacyjnych czy schronienia, w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom. Jest to jedna z form zaniedbania;
  - e) **zaniedbywanie** – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych małoletniego przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, braku dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego;
- 11) **dane osobowe ucznia** – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację ucznia Szkoły Podstawowej Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie;

- 12) **osobie odpowiedzialnej za Standardy Ochrony Małoletnich** – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez Dyrektora Szkoły Podstawowej Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie pracownika sprawującego nadzór nad realizacją niniejszych Standardów;
- 13) **osobie odpowiedzialnej za Internet** – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez Dyrektora Szkoły pracownika, sprawującego nadzór nad korzystaniem z Internetu przez uczniów na terenie Szkoły oraz nad bezpieczeństwem małoletnich w Internecie.

STANDARD I. POLITYKA

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH – są to konkretne spisane reguły, zasady, praktyki, które gwarantują małoletnim w szkole bezpieczeństwo oraz pewność, że nie doznają krzywdzenia ze strony pracowników, wolontariuszy i rówieśników. Szkoła ustanowiła i wprowadziła w życie „Standardy Ochrony Małoletnich” przed krzywdzeniem i zapewnienia im bezpieczeństwa.

1. Szkoła posiada dokument Standardy Ochrony Małoletnich.

W dokumencie standardów przed krzywdzeniem zapisane są:

- 1) **procedury** zgłaszania podejrzeń oraz podejmowania interwencji, które określają krok po kroku, jakie działanie należy podjąć w sytuacji krzywdzenia małoletniego lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony osób obcych, członków rodziny, personelu szkoły oraz rówieśników;
  - 2) **zasady ochrony wizerunku i danych osobowych małoletniego**, które określają: sposób przechowywania i udostępniania informacji, zasady ochrony wizerunku, zasady dostępu małoletniego do Internetu i mediów oraz ochrony przed szkodliwymi treściami;
  - 3) **zasady bezpiecznej rekrutacji personelu szkoły**;
  - 4) **zasady bezpiecznych relacji personelu szkoły - małoletni**, określające jakie zachowania są dozwolone i niedozwolone w kontakcie z małoletnim;
  - 5) **rozpoznawanie i sposoby reagowania na czynniki ryzyka krzywdzenia uczniów**.
2. Cały personel szkoły, w tym wolontariusze oraz praktykanci, znają treść dokumentu „Standardów Ochrony Małoletnich” przed krzywdzeniem.
  3. Zapisy zawarte w dokumencie „Standardów Ochrony Małoletnich” przed krzywdzeniem obowiązują wszystkich pracowników Szkoły, w tym wolontariuszy oraz praktykantów.

4. Dyrekcja szkoły wyznaczyła osobę (osoby) odpowiedzialną (odpowiedzialne) za monitoring realizacji “Standardów Ochrony Małoletnich”.
5. Polityka jest opublikowana i szeroko promowana wśród całego personelu, rodziców i małoletnich.
  - Dokument omawiany jest na pierwszym zebraniu z rodzicami/opiekunami w danym roku szkolnym (chyba, że ulegnie zmianie, wówczas omawiany jest również na pierwszym zebrań odbywających się po wprowadzeniu zmian).
  - Wychowawcy/nauczyciele na lekcji wychowawczej mają obowiązek zapoznania uczniów ze standardami oraz omówienia ich w taki sposób, aby uczniowie mogli go zrozumieć niezależnie od wieku i sprawności intelektualnej. Ponadto w ciągu roku szkolnego odbywają się zajęcia na temat praw dziecka, zagrożeń bezpieczeństwa dzieci w Internecie - są one wpisane w roczny plan pracy klasy.
  - W placówce w widocznym miejscu znajduje się tablica dla rodziców/ opiekunów, na której zamieszczane są przydatne informacje na temat: wychowania dzieci bez przemocy, ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem, zagrożeń bezpieczeństwa dziecka w Internecie, możliwości podnoszenia umiejętności wychowawczych, danych kontaktowych placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych.
  - W placówce wyeksponowane są informacje dla dzieci na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży dostosowany do możliwości poznawczych i rozwojowych grupy odbiorców.
  - W każdej sali znajduje się plakat z numerami instytucji pomagających w sytuacji krzywdzenia małoletnich, dzięki temu uczniowie wiedzą do kogo mają się zgłosić po pomoc i radę w przypadku krzywdzenia lub wykorzystywania.

6. Za wdrażanie i realizację Standardów i nadzorowanie ich odpowiada Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie.

Do zadań osoby koordynującej realizację Standardów Ochrony Małoletnich należy:

- dbanie o dostęp do informacji o możliwości pomocy – plakaty, ulotki z numerami telefonów, organizacja tematycznych gazetek, spotkań i pedagogizacji we wskazanym zakresie;
  - odbieranie zgłoszeń dotyczących problemów związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa małoletnich;
  - reagowanie na zgłoszenia zgodnie z procedurami przyjętymi w Szkole Podstawowej Nr 22 w Olsztynie;
  - konsultowanie się w miarę potrzeb z innymi podmiotami, m. in. z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi czy lokalnymi organizacjami pozarządowymi, w uzasadnionych przypadkach zgłaszanie sprawy odpowiednim służbom: policji, sądowi rodzinnemu, prokuraturze;
  - monitorowanie i ewaluacja realizacji standardów w placówce we wskazanej formie;
  - ścisła współpraca z dyrektorem placówki w zakresie realizacji powyższych zadań.
7. W placówce jest wyznaczona osoba odpowiedzialna za monitoring bezpieczeństwa sieci komputerowej.
- Osoba odpowiedzialna za Internet zapewnia na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie placówki, zainstalowane i aktualizowane: oprogramowanie filtrujące treści internetowe, oprogramowanie monitorujące korzystanie przez dzieci z Internetu, oprogramowanie antywirusowe, oprogramowanie antyspamowe, firewall.

ZASADY OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH MAŁOLETNIEGO

Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w Ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781) z późn. zmianami.

- 1) Pracownik szkoły ma obowiązek zachowania tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
- 2) Dane osobowe ucznia są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.

- 3) Pracownik szkoły może wykorzystać informacje o uczniu w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości ucznia oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację ucznia.
- 4) Pracownik Szkoły Podstawowej Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych dziecka i udostępniania tych danych **w ramach zespołu interdyscyplinarnego**, powołanego w trybie Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw.

ZASADY OCHRONY WIZERUNKU UCZNI

Pracownicy szkoły uznając prawo ucznia do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewniają ochronę wizerunku ucznia.

- 1) Upublicznienie przez pracownika szkoły wizerunku ucznia utrwalonego w jakiegokolwiek formie (tj. fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody opiekuna ucznia.
- 2) Pracownikowi szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku ucznia (tj. filmowanie, fotografowanie) na terenie szkoły bez pisemnej zgody opiekuna małoletniego.
- 3) Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych opiekuna małoletniego bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
- 4) Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku małoletniego nie jest wymagana.

ZASADY KORZYSTANIA Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z DOSTĘPEM DO SIECI INTERNETOWEJ

- 1) Szkoła zapewnia uczniom dostęp do Internetu (na urządzeniach szkolnych) oraz podejmuje działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

- 2) Za treści i korzystanie z internetu udostępnionego uczniom przez ich rodziców/opiekunów na urządzeniach osobistych szkoła nie ponosi odpowiedzialności.
- 3) Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych w Szkole Podstawowej Nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie:
  - a) szkoła zapewnia pracownikom i uczniom możliwość korzystania z Internetu w czasie trwania zajęć oraz poza nimi na urządzeniach szkolnych;
  - b) sieć szkolna jest monitorowana;
  - c) sieć szkolna jest zabezpieczona;
  - d) w przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika szkoły, ma on obowiązek informowania małoletnich o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik szkoły czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez uczniów podczas zajęć.
- 4) W ramach godzin wychowawczych przeprowadza się z uczniami warsztaty dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu (przynajmniej raz w roku szkolnym).
- 5) Szkoła ma obowiązek zapewnienia materiałów edukacyjnych dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu.

Zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły:

- 1) telefon komórkowy lub inne urządzenia elektroniczne uczeń przynosi do szkoły na odpowiedzialność rodziców/opiekunów prawnych, szkoła nie ponosi za nie odpowiedzialności;
- 2) uczeń ma prawo używać telefonu komórkowego lub innego urządzenia elektronicznego zgodnie z zapisami zawartymi w Statucie Szkoły;
- 3) w przypadku łamania przez ucznia zasad dotyczących używania telefonów komórkowych lub innych urządzeń elektronicznych, stosuje się odpowiednie kryteria oceniania zachowania.

ROZPOZNAWANIE I REAGOWANIE NA CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA UCZNIÓW

- 1) Pracownicy szkoły posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich, takie jak:
  - a) uczeń jest zaniedbany, niedożywiony (powtarzające się zaniedbanie higieny osobistej, brak przyborów szkolnych, odzieży i obuwia dostosowanego do warunków atmosferycznych);

- b) uczeń kradnie lub wyłudza jedzenie, pieniądze itp.;
- c) uczeń nie otrzymuje niezbędnej opieki medycznej;
- d) wykazuje zaburzenia odżywiania;
- e) uczeń ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, ugryzienia, rany), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić. Obrażenia są w różnej fazie gojenia a podawane przez ucznia wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp., uczeń często je zmienia;
- f) wszelkie ślady na ciele, zmiany zachowania świadczące o skłonnościach autoagresywnych (rozdrapane strupy, ślady cięcia ostrym przedmiotem, blizny i rany niewiadomego pochodzenia, siniaki);
- g) pojawia się niechęć do lekcji wychowania fizycznego - uczeń nadmiernie zakrywa ciało, nieadekwatnie do sytuacji i pogody;
- h) nienormalnie obawia się rodzica/opiekuna/osoby dorosłej;
- i) uczeń cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.;
- j) uczeń jest bierny, wycofany, uległy, przestraszony, depresyjny itp. lub zachowuje się agresywnie, buntuje się, samookalecza się itp.;
- k) uczeń osiąga słabsze wyniki w nauce w stosunku do swoich możliwości;
- l) uczeń ucieka w świat wirtualny (gry komputerowe, Internet);
- m) używa środków psychoaktywnych;
- n) w pracach artystycznych, rozmowach, zachowaniu ucznia zaczynają dominować elementy przemocy;
- o) uczeń jest rozbudzony seksualnie niestosownie do sytuacji i wieku;
- p) uczeń ucieka z domu, wagaruje;
- q) nastąpiła nagła i wyraźna zmiana zachowania ucznia.

2) Jeżeli z objawami u ucznia współwystępują określone zachowania rodziców lub opiekunów, to podejrzenie, że uczeń jest krzywdzony jest szczególnie uzasadnione.

Niepokojące zachowania rodziców/opiekunów to:

- a) podawanie nieprzekonujących, sprzecznych informacji lub odmawianie wyjaśnień przyczyn obrażeń ucznia;
- b) mówienie o małoletnim w negatywny sposób, ciągle obwinianie go, poniżanie, strofanie, stosowanie obrażających określeń;

- c) poddawanie małoletniego surowej dyscyplinie, nadopiekuńczość, pobłażliwość lub odrzucenie;
  - d) brak zainteresowania losem i problemami małoletniego;
  - e) częsta niemożność podania miejsca, w którym aktualnie przebywa małoletni;
  - f) apatyczność, pogrążenie w depresji;
  - g) zachowania agresywne;
  - h) zaburzenie kontaktu z rzeczywistością, np. zachowania nieadekwatne do sytuacji;
  - i) brak świadomości lub negowanie potrzeb małoletniego;
  - j) faworyzowanie jednego z rodzeństwa;
  - k) wysoki stopień skonfliktowania rodziców w okresie okołorozwodowym;
  - l) przekraczanie dopuszczalnych granic w kontakcie fizycznym lub werbalnym;
  - m) nadużywanie alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających.
- 3) Pracownik który zauważy lub podejrzewa powyżej wymienione symptomy krzywdzenia dziecka zobowiązany jest postępować zgodnie z obowiązującymi procedurami.
- 4) W każdym przypadku zauważenia krzywdzenia ucznia należy sporządzić **NOTATKĘ**.
- 5) Pracownicy szkoły (zwłaszcza wychowawcy oddziału) monitorują sytuację i dobrostan ucznia.

PROCEDURY OKREŚLAJĄCE ZAKŁADANIE „NIEBIESKIEJ KARTY”

1. Głównym celem „Niebieskich Kart” jest usprawnienie pomocy oferowanej przez szkołę, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.
2. Jeśli do jakiegokolwiek pracownika w szkole przyjdzie uczeń i zgłosi, iż wobec niego stosowana jest przemoc, pracownik ten powinien wszcząć procedurę „Niebieskiej Karty”. Każde powzięcie informacji o zaistnieniu przemocy nakazuje rozpocząć działania.
3. Procedura „Niebieskiej Karty” stosowana jest każdorazowo w sytuacjach podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia ucznia.
4. Procedura „Niebieskiej Karty” stanowi oddzielny dokument Szkoły Podstawowej nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie.
5. Procedurę „Niebieskiej Karty” stanowi **załącznik nr 2** niniejszych standardów.

ZASADY USTALENIA PLANU WSPARCIA DLA UCZNIÓW PO UJAWNIENIU KRZYWDY

1. Po zastosowaniu procedury interwencji, dyrektor **tworzy grupy wsparcia dla uczniów zaangażowanych w zdarzenie. Powołany zespół dokonuje oceny i decyduje o wdrożeniu dalszych działań oraz zasadności tworzenia Indywidualnego Planu Działania (IPD).** W skład grupy każdorazowo wchodzi wychowawca klasy, psycholog szkolny, pedagog szkolny. Grupa może poszerzyć się do większej liczby specjalistów w zależności od doznanej krzywdy.
2. Grupa wsparcia spotyka się w celu ustalenia niezbędnej pomocy uczniowi bezpośrednio po zdarzeniu oraz w dalszej perspektywie czasu.
3. Grupa wsparcia tworzy IPD, który stanowi dokument zapisany i przechowywany w aktach ucznia.
4. IPD zawiera przede wszystkim informacje o podjętych działaniach, plan spotkań ze specjalistami/opiekunami/nauczycielami oraz przypuszczalny czas trwania wsparcia.
5. Wnioski ze spotkań z pedagogiem i psychologiem szkolnym stanowią dane wrażliwe uczniów i nie są dołączane do IPD, wyjątek stanowi sytuacja zagrożenia życia lub zdrowia ucznia (np. o planowanym samobójstwie).

STANDARD II. PERSONEL
MONITOROWANIE, EDUKACJA I ZAANGAŻOWANIE PRACOWNIKÓW W
CELU ZAPOBIEGANIA KRZYWDZENIA DZIECI

1. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników.

- Rekrutacja pracowników w szkole odbywa się według zasad, które obejmują: ocenę przygotowania kandydatów do pracy z dziećmi - kwalifikacje i predyspozycje kandydatów oraz rekrutację pracowników obsługi i administracji zgodnie z kwalifikacjami.
- Dyrektor od kandydata do pracy przed nawiązaniem stosunku pracy pobiera z Krajowego Rejestru Karnego zaświadczenie o niekaralności.
- Dyrektor placówki wymaga od wszystkich pracowników złożenia oświadczenia o niekaralności za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz o niekaralności za przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego (załącznik nr 1).
- Jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć również informację z Krajowego Rejestru Karnego, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z małoletnimi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla wyżej wymienionych celów

2. Przeszkolenie pracowników szkoły w zakresie Standardów Ochrony Małoletnich.

- Rozpoczynając pracę w Szkole Podstawowej Nr 22 w Olsztynie, wszyscy członkowie personelu, w tym wolontariusze oraz praktykanci, **zapoznają** się z obowiązującymi w placówce Standardami Ochrony Małoletnich, co potwierdzają pisemnym oświadczeniem (załącznik nr 1). Nowi pracownicy w ciągu miesiąca od dnia nawiązania stosunku pracy przechodzą obowiązkowe szkolenie w zakresie ochrony małoletnich w zakresie symptomów krzywdzenia dzieci oraz w zakresie odpowiedzialności prawnej pracowników placówki, zobowiązanych do podejmowania interwencji.
- Pracownicy placówki mają łatwy dostęp do danych kontaktowych lokalnych placówek, które zajmują się ochroną dzieci oraz zapewniają pomoc (załącznik nr 3).

- Wszyscy wychowawcy klas zostali przeszkoleni w zakresie zjawiska przemocy rówieśniczej oraz metod i narzędzi działań profilaktycznych oraz interwencyjnych wynikających z zasad standardów. Na tej podstawie wychowawcy na bieżąco korzystają również z pomocy pedagoga szkolnego/pedagoga specjalnego/psychologa.
- Wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych dowiedziały się o krzywdzeniu dziecka lub mają inne informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
- Pracownicy zobowiązani są do troski o bezpieczeństwo małoletnich zgodnie ze swoimi kompetencjami oraz obowiązującym prawem.

2. Zasady bezpiecznych relacji personelu Szkoły z jego uczniami:

- Podstawową zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez personel szkoły jest działanie dla dobra ucznia i w jego interesie. Pracownicy traktują ucznia z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec ucznia w jakiegokolwiek formie.
- Pracownik Szkoły zobowiązany jest do utrzymywania profesjonalnej relacji z uczniami i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działanie wobec ucznia są odpowiednie do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych uczniów.
- Decyzje dotyczące ucznia powinny zawsze uwzględniać jego potrzeby, ale również brać pod uwagę bezpieczeństwo pozostałych uczniów.
- Uczeń ma prawo do prywatności, odstępnie od zasad poufności każdorazowo musi być uzasadnione, a uczeń o takim fakcie powinien być poinformowany.
- W przypadku konieczności rozmowy z uczniem na osobności, pracownik powinien pozostawić uchylone drzwi bądź poprosić innego pracownika o uczestniczenie w rozmowie (przepis nie dotyczy szczególnych pracowników szkoły, w tym dyrektora, pielęgniarki, nauczyciela współorganizującego, wychowawcy klasy, wychowawcy świetlicy, pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego, psychologa).

- Wychowawcy klas **zobowiązani** są do przedstawienia uczniom Standardów Ochrony Małoletnich, które obowiązują w szkole.
- W przypadku, kiedy pracownik zauważy niepokojące zachowanie lub sytuację, zobowiązany jest postępować zgodnie z instrukcją postępowania (procedurą), obligatoryjnie w przypadku delikatnych spraw, gdzie jest podejrzenie o nie przestrzeganie standardów do poinformowania dyrektora (np. zauroczenie ucznia w pracowniku, bądź pracownika w uczniu).
- Kontakt poza godzinami pracy z uczniami jest co do zasady zabroniony.
  1. Nie wolno zapraszać uczniów do swojego miejsca zamieszkania, spotkania z uczniem lub też jego opiekunem powinny odbywać się na terenie szkoły.
  2. Jeśli pracownik musi spotkać się z uczniem poza godzinami pracy szkoły, wymagane jest poinformowanie o tym fakcie rodzica/opiekuna oraz dyrektora, aby uzyskać na taki kontakt zgodę.
  3. Jeśli pracownik musi spotkać się z opiekunem/rodzicem poza godzinami pracy szkoły, wymagane jest poinformowanie o tym fakcie dyrektora.
  4. W przypadku, gdy pracownika łączą z uczniem lub jego opiekunem relacje rodzinne lub towarzyskie, zobowiązany on jest do zachowania pełnej poufności, w szczególności do utrzymania w tajemnicy spraw dotyczących innych uczniów, opiekunów i pracowników.

Kodeks określający dozwolone i niedozwolone zachowania i praktyki w pracy z dziećmi.

Każdy pracownik, który zauważy lub podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone zobowiązany jest zareagować zgodnie z procedurą, a w sytuacji koniecznej udzielić pierwszej pomocy.

Kodeks zachowań określa, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z dziećmi. Kontakt fizyczny z dzieckiem jest zjawiskiem nieuchronnym w pracy nauczyciela, wychowawcy, specjalisty. Bezpośredni kontakt z dzieckiem oparty jest na poszanowaniu intymności i godności małoletniego.

Dopuszczalnym zachowaniem, respektującym nietykalność małoletniego jest:

- poklepywanie po ramionach lub plecach, uścisk dłoni lub przybicie piątki, dotykanie rąk, ramion czy barków, trzymanie się za ręce w trakcie zabawy/ćwiczeń ;

- w sytuacjach trudnych/kryzysowych dla uspokojenia w momencie wzburzenia emocjonalnego dozwolone jest przytrzymywanie, odciąganie, odgradzanie celem zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i innym w jego otoczeniu;
- delikatne przytulenie dziecka jeżeli to ono wykazuje taką potrzebę, np. w czasie płaczu. Zawsze właściwym jest zapytanie dziecka o pozwolenie na taki rodzaj zachowania;
- w komunikacji z małoletnimi należy zachować cierpliwość i szacunek;
- pracownikowi szkoły nie wolno wykorzystywać przewagi fizycznej ani stosować gróźb;
- pracownikowi szkoły nie wolno w obecności uczniów niestosownie żartować, używać wulgaryzmów, wykonywać obraźliwych gestów, wypowiadać treści o zabarwieniu seksualnym;
- należy uważnie słuchać dzieci i udzielać im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji. Komunikując się z dzieckiem starać się, by twarz była na poziomie twarzy dziecka;
- należy zapewniać dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, zachowaniem czy słowami, mogą o tym powiedzieć i oczekiwać odpowiedniej reakcji lub pomocy;
- należy doceniać i szanować wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażować i traktować równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd;
- podejmując decyzje dotyczące dziecka, informujemy o tym małoletniego i staramy się brać pod uwagę jego potrzeby. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, należy wyjaśnić to małoletniemu;
- pracownik szkoły nie może utrzymywać wizerunków uczniów w celach prywatnych, również zawodowych, jeżeli opiekun ucznia nie wyraził na to zgody;
- pracownikowi zabrania się przyjmowania prezentów od uczniów oraz ich opiekunów. Wyjątki stanowią drobne, okazjonalne podarunki związane ze świętami w roku szkolnym np. prezentów składkowych, kwiatów, czekoladek, itp.;
- należy unikać zbędnego ryzyka. Pracując z dziećmi, należy upewnić się, że sprzęt i wyposażenie są używane w sposób zgodny z przeznaczeniem, a otoczenie pracy jest bezpieczne.

Zachowania i praktyki, które są niedopuszczalne ze strony pracowników szkoły nie należy:

- krzyczyć, zawstydzać, upokarzać, lekceważyć i obrażać małoletnich;

- bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać nietykalności fizycznej małoletniego;
- nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek relacji intymnych lub seksualnych;
- komentować z podtekstem seksualnym (żarty, gesty) oraz udostępniać treści erotycznych i pornograficznych;
- utrzymywać wizerunku dziecka w celach prywatnych czy bez zgody opiekuna dziecka. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalania wizerunków dzieci bez zgody opiekuna/rodzica;
- zapraszać dzieci do swojego prywatnego mieszkania/domu bez zgody rodziców/opiekunów;
- proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci;
- podejmować innego niż konieczny kontakt fizyczny z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w czynnościach samoobsługowych lub zabezpieczenie dziecka;
- okazywać niechcianej czułości w miejscach wyizolowanych, np. łazienki, komentowanie rozwoju fizycznego małoletniego.

Świadek jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze informuje o tym osobę odpowiedzialną i postępuje zgodnie z obowiązującą procedurą interwencji przyjętą w szkole.

STANDARD III. PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI

Zasady ogólne

- Postępowanie w sytuacjach kryzysowych z udziałem ucznia powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego uczniów.
- Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji i podjętych przez szkołę działaniach ich dotyczących.

- Osobami odpowiedzialnymi na terenie szkoły za respektowanie praw ucznia są: dyrektor i wicedyrektorzy szkoły oraz wszyscy nauczyciele, wychowawcy i niepedagogiczni pracownicy szkoły.
- Osobą odpowiedzialną za monitorowanie i respektowanie praw ucznia jest dyrektor szkoły z pomocą pedagoga i psychologa szkolnego.
- Uczeń wykraczający poza normy prawne i zasady zachowania akceptowane w szkole ponosi sankcje przewidziane w Statucie Szkoły.
- W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor powiadamia pisemnie Sąd Rejonowy w Olsztynie – Wydział Rodzinny i Nieletnich lub policję bądź prokuraturę.
- Nauczyciel/wychowawca dokumentuje zaistniałe zdarzenia na terenie szkoły, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń i przekazuje ją do pedagoga szkolnego.

Ważne numery telefonów

Nazwa instytucji	Numer telefonu
Centrum powiadamiania ratunkowego	112
Pogotowie ratunkowe	999
Straż Pożarna	998
Policja	997
Straż miejska	986

- W każdym przypadku zauważenia krzywdzenia ucznia należy sporządzić NOTATKĘ z Interwencji.
- Notatkę załącza się do teczki ucznia. W przypadku podejrzeń wobec pracownika, również do akt osobowych pracownika szkoły.

I. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia ucznia przez osoby trzecie, związane ze szkołą tj. pracownicy szkoły, wolontariusze, organizacje i firmy współpracujące z placówką.

1. Jeżeli pracownik jest świadkiem, że uczeń doświadczył przemocy fizycznej lub psychicznej (np. popychanie, klapsy, poniżanie, ośmieszanie) zobowiązany jest do zadbania o bezpieczeństwo ucznia i odseparowania go od osoby krzywdzącej. Następnie powinien zawiadomić dyrektora, aby mógł zakończyć współpracę z osobą krzywdzącą.
2. Jeżeli pracownik podejrzewa krzywdzenie ucznia lub zauważy inne wyżej wymienione niedozwolone zachowania wobec ucznia, zgłasza problem pedagogowi, psychologowi i dyrektorowi placówki.
  - a. Psycholog lub pedagog podejmują działania w celu zbadania sprawy - rozmowa z dzieckiem.
  - b. Dyrektor przeprowadza rozmowę z pracownikiem na temat podejrzenia krzywdzenia - przekazanie uwag, poznanie wersji wydarzeń.
  - c. Jeżeli rozmowy z dzieckiem potwierdzą krzywdzenie dziecka, psycholog, pedagog szkolny lub dyrektor zawiadamiają o zdarzeniu rodziców/opiekunów prawnych. Z rozmowy rodzicami sporządza się notatkę służbową.
  - d. Dyrektor szkoły po potwierdzeniu informacji, podejmuje działania zmierzające do ukarania pracownika karą porządkową lub dyscyplinarną, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, dyrektor niezwłocznie powiadamia policję lub prokuraturę.

II. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia krzywdzenia ucznia przez jego opiekuna/rodzica na terenie szkoły.

1. Osoba, która jest świadkiem zdarzenia, zabiera dziecko od dorosłego w bezpieczne miejsce i zapewnia mu opiekę.
2. Świadek powiadamia o zdarzeniu pedagoga szkolnego, dyrektora i wychowawcę poszkodowanego ucznia.

3. Pedagog szkolny, jeśli to niemożliwe, przeprowadza niezwłocznie rozmowę interwencyjną w obecności innego nauczyciela z rodzicem/opiekunem ucznia i sporządza z rozmowy notatkę służbową. Informuje o możliwości udzielenia wsparcia psychologicznego oraz możliwości wsparcia materialnego.
4. W przypadku odmowy spotkania w celu odbycia rozmowy interwencyjnej wzywa rodzica w innym terminie.
5. W przypadku braku współpracy rodzica/opiekuna lub powtarzającej się przemocy, pedagog szkolny/psycholog zobowiązany jest do powiadomienia właściwego ośrodka pomocy społecznej, wszczyna procedurę Niebieskiej Karty (na piśmie lub mailowo). Dyrektor składa wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny.
6. Notatkę załącza się do teczki ucznia. W przypadku podejrzeń wobec pracownika, również do akt osobowych pracownika szkoły.

III. Procedura postępowania w przypadku zgłoszenia się do szkoły po dziecko rodzica niezdolnego w ocenie nauczyciela do sprawowania opieki nad uczniem (stan nietrzeźwości lub odurzenia)

1. Pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia powstrzymuje rodzica/opiekuna prawnego przed zabraniem dziecka ze szkoły i kontaktuje się z innym członkiem rodziny, który będzie zdolny sprawować właściwą opiekę nad dzieckiem.
2. W przypadku trudności w skontaktowaniu się z inną osobą mogącą odebrać dziecko, pracownik szkoły ma prawo zawiadomić policję.
3. Pracownik szkoły powiadamia o zdarzeniu pedagoga, psychologa szkolnego i dyrekcję.
4. Pedagog szkolny w porozumieniu z nauczycielem sporządza notatkę służbową ze zdarzenia.
5. Pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem (w przypadku powtarzających się sytuacji) zawiadamia Sąd Rejonowy w Olsztynie – Wydział Rodzinny i Nieletnich.

IV. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia, że małoletni jest ofiarą przemocy domowej.

1. Pracownik szkoły, który stwierdził, że dziecko może być ofiarą przemocy (zaobserwowane lub zgłoszone przez dziecko sytuacje np.: zaniechanie, powtarzające się poniżanie, upokarzanie, ośmieszanie, wciąganie dziecka w konflikt dorosłych, manipulowanie nim oraz oznaki przemocy fizycznej np. siniaki, zadrapania i inne

symptomy świadczące o krzywdzeniu dziecka) powinien sporządzić notatkę służbową. Notatkę przekazuje: psychologowi, pedagogowi szkolnemu lub dyrektorowi, który powinien wszcząć procedurę Niebieskiej Karty.

2. Nauczyciel informuje o podejrzeniu, że dziecko jest ofiarą przemocy, psychologa, pedagoga szkolnego i dyrektora.
3. Jeżeli stan dziecka wskazuje na zagrożenie jego zdrowia i życia, dyrektor, psycholog lub pedagog wzywa pomoc medyczną (po wcześniejszym powiadomieniu rodziców lub Opiekunów prawnych).
4. Psycholog lub pedagog badają okoliczności sprawy np. przeprowadzają rozmowę z poszkodowanym uczniem. Psycholog lub pedagog szkolny/pedagog specjalny informują dyrektora szkoły/ przedszkola, o ile nie zrobił tego nauczyciel. Psycholog lub pedagog wzywa do szkoły rodzica, prawnego Opiekuna.
5. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, dyrektor niezwłocznie powiadamia policję lub prokuraturę. Dyrektor powiadamia sąd – Wydział Rodzinny i Nieletnich – w przypadku zaniedbywania dziecka, powtarzającego się poniżania, upokarzania, ośmieszania, wciągania dziecka w konflikt dorosłych, manipulowania nim oraz w przypadku widocznych oznak przemocy fizycznej.

V. Procedura postępowania w przypadku krzywdzenia małoletniego przez innych uczniów (przemoc rówieśnicza)

Poprzez przemoc rówieśniczą rozumie się:

- **Przemoc werbalną:** wyzywanie, przedrzeźnianie, obrażanie, grożenie, złośliwe żarty, ośmieszanie, szantażowanie, plotkowanie, mówienie o kimś kłamstw;
- **Przemoc relacyjną:** wrogie gesty, miny, celowe wykluczanie kogoś z grupy, niezauważanie, pomijanie, izolacja, manipulowanie związkami przyjaźni;
- **Przemoc fizyczną:** popychanie, kopanie, bicie, plucie, zamykanie w pomieszczeniach, zabieranie, chowanie lub niszczenie rzeczy;
- **Cyberprzemoc:** wysyłanie obraźliwych wiadomości, publikowanie informacji, filmów i zdjęć bez zgody drugiej osoby, żarty w Internecie, publikowanie plotek *online*, podszywanie się pod kogoś w sieci, wykluczanie z grupy *online* (**obejmuje dodatkowa procedura postępowania nr VI**);

Jeżeli, którakolwiek z wyżej wymienionych rodzajów przemocy rówieśniczej charakteryzuje się **powtarzalnością** (co najmniej raz w tygodniu lub dwa razy w miesiącu), **uporczywością**

i **intencjonalnością** mowa jest o szczególnym rodzaju przemocy zwanym **bullyingiem (znęcaniem się)**. To akt agresji o jednoczesnych znamionach nierównowagi sił (przemocy), **intencjonalnego ranienia i poniżania zachowaniem bądź słowami**.

Schemat postępowania:

1. Uczeń poszkodowany przez innego ucznia/ doświadczający powtarzającej się agresji powinien zgłosić ten fakt do wychowawcy/ pedagoga/ psychologa oraz do rodziców. Osoby będące świadkiem przemocy rówieśniczej bądź posiadające takie informacje, powinny zgłaszać ten fakt ww. osobom. Prawo i obowiązek zgłoszenia faktu stosowania przemocy w stosunku do dziecka mają również rodzice/ prawni opiekunowie ucznia.
2. W przypadku powzięcia przez szkołę informacji na temat stosowanej między uczniami agresji/ przemocy wychowawca/ pedagog/ psycholog odbywa rozmowę z ofiarą i sprawcą przemocy, służącą wyjaśnieniu sytuacji. Powiadamia rodziców/opiekunów.
3. Uczniowi będącemu ofiarą przemocy zapewnia się pomoc zgodnie z jego potrzebami. Jeżeli stan małoletniego będącego ofiarą krzywdzenia, wskazuje na zagrożenie jego zdrowia lub życia, dyrektor lub inny pracownik szkoły wzywa pomoc medyczną i powiadamia rodziców/opiekunów prawnych.
4. Jeżeli akty agresji i przemocy nie są incydentalne, psycholog/ pedagog przeprowadza rozmowę z pokrzywdzonym dzieckiem w celu wyjaśnienia gdzie i kiedy doszło do zdarzenia. Rozmawiają także ze sprawcą/sprawcami oraz z ewentualnymi świadkami zdarzeń w celu rozpoznania i zaprzestania zjawiska.
5. Z uczniami, którzy byli świadkami przemocy, psycholog lub pedagog omawia przebieg zdarzenia tak, by wskazać w rozmowie, jak sobie radzić w trudnych sytuacjach, jak reagować na krzywdzenie i komu zgłaszać, gdy dochodzi do takiego krzywdzenia.
6. Jeżeli małoletni przejawia skłonność do zachowań przemocowych (zagrożenie demoralizacją) należy postępować **zgodnie z procedurą nr VII (Procedura postępowania w przypadku zagrożenia demoralizacją)**.
7. Jeżeli akt agresji/ przemocy ma znamiona czynu karalnego, powiadamia się dyrektora i rodziców/ opiekunów prawnych ucznia oraz odpowiednie instytucje (m.in. policja, sąd). Jeśli zaistnieje potrzeba zapewnienia opieki ofierze/sprawcy należy udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej, w razie konieczności wezwać karetkę pogotowia.
8. W przypadku, gdy sprawca agresji/ przemocy jest nieznan, dyrektor, psycholog, pedagog po rozpoznaniu sprawy informuje rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego małoletniego o możliwości zawiadomienia policji lub sam zawiadamia policję.

VI. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia cyberprzemocy.

Wszystkie przypadki przemocy, także przemocy z wykorzystaniem mediów elektronicznych powinny zostać właściwie zbadane, zarejestrowane i udokumentowane.

1. Jeśli wiedzę o zajściu posiada pracownik szkoły lub nauczyciel niebędący wychowawcą, przekazuje informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o przypadku podejrzenia cyberprzemocy pedagoga, psychologa i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca i pedagog, psycholog szkolny dokonują analizy, ustalają okoliczności zdarzenia.
4. Należy niezwłocznie zabezpieczyć dowody cyberprzemocy.
5. Gdy sprawca jest nieznanym, pedagog lub dyrektor szkoły zawiadamia administratora serwisu w celu usunięcia obraźliwych materiałów z sieci (po zabezpieczeniu dowodów), następnie powiadamia policję.
6. Gdy sprawcą jest uczeń szkoły wówczas pedagog:
  - a. rozmawia z uczniem-sprawcą; powiadamia rodziców bądź opiekunów prawnych;
  - b. informuje o dalszym postępowaniu oraz zastosowaniu konsekwencji regulaminowych wobec dziecka;
  - c. proponuje wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla ucznia.
7. Dyrektor szkoły decyduje, czy zdarzenie ma być rozwiązane przy zastosowaniu dostępnych w szkole środków wychowawczych, czy powiadomiona została policja lub sąd rodzinny (szczególnie drastyczne akty agresji, brak współpracy z rodzicami, brak rezultatów zastosowania konsekwencji regulaminowych wobec ucznia).
8. Wychowawca/pedagog powiadamia rodziców ofiary cyberprzemocy. Dyrektor, wychowawca lub pedagog szkolny po rozpoznaniu sprawy informuje rodziców/opiekunów prawnych poszkodowanego ucznia o możliwości zawiadomienia policji i informuje o działaniach podjętych w szkole.
9. Pedagog i psycholog otaczają ucznia, który doznał cyberprzemocy, pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
10. Po zakończeniu interwencji pedagog i wychowawca monitorują sytuację ucznia sprawdzając, czy są podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe. Wychowawca/pedagog sporządza dokumentację z zajścia.

VII. Procedura postępowania w przypadku zagrożenia demoralizacją

1. Wobec ucznia, u którego zauważa się przejawy demoralizacji społecznej wychowawca we współpracy z pedagogiem szkolnym i dyrektorem planuje wspólnie z rodzicami ucznia działania mające na celu zmianę jego postawy.
2. Demoralizacja może przejawiać się w postaci m. in.:
  - a. używania i propagowania wulgaryzmów, słów, obrazów obrażających godność innych, również tych publikowanych w Internecie,
  - b. używania lub rozprowadzania substancji psychoaktywnych, alkoholu, papierosów, e-papierosów,
  - c. wagarów,
  - d. udziału w kradzieżach i zniszczeniach na terenie szkoły,
  - e. powtarzających się zachowań agresywnych,
  - f. popełnienie czynu zabronionego,
  - g. prowokowania powstawania sytuacji konfliktowych,
  - h. wprowadzania na teren szkoły substancji, przedmiotów zagrażających życiu lub zdrowiu innych uczniów,
  - i. inne zachowania naruszające normy prawne i społeczne.
3. Działania wobec ucznia mogą mieć formę m. in.:
  - a. indywidualnych rozmów z uczniem,
  - b. rozmów z uczniem w obecności rodziców,
  - c. podpisania kontraktu przewidującego pożądany typ zachowań ucznia, ofertę pomocy szkolnej, formy pomocy i kontroli ze strony rodziców oraz konsekwencje w razie powtarzania zachowań niepożądanych,
  - d. udział w zajęciach terapeutycznych - indywidualnych lub grupowych, współpracy z instytucjami wspierającymi działania wychowawcze szkoły.
4. Wychowawca i pedagog szkolny utrzymują stały kontakt z rodzicami ucznia i dbają, w miarę możliwości o realizację wspólnych ustaleń.
5. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie wstawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ucznia, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji policję lub sąd rodzinny.
6. Gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkanie z pedagogiem), a ich zastosowanie

nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia policję lub sąd rodzinny. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

VIII. Procedura postępowania w przypadku przesłuchania ucznia przez Policję

1. Przesłuchanie ucznia odbywa się w miejscu wyznaczonym przez dyrektora w obecności rodziców ucznia lub nauczyciela, pedagoga, dyrektora (w szczególnym przypadku, gdy opiekun prawny nie może stawić się w szkole).
2. Dalsze postępowanie przebiega zgodnie z procedurami Policji.

IX. Procedura postępowania w przypadku zatrzymania nieletniego przez Policję podczas obecności w szkole

1. Funkcjonariusz policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje legitymację służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o przyczynie zatrzymania ucznia.
4. Pedagog szkolny/wychowawca sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje ucznia o przyczynach przybycia i czynnościach jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
5. Dyrektor, pedagog informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację:
6. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza nauczyciela lub pedagoga szkolnego do uczestnictwa w czynnościach lub uczestniczy w nich sam. Po wykonaniu czynności nauczyciel, pedagog lub dyrektor przekazuje policjantom nieletniego.

Procedury postępowania w przypadku zachowania autoagresywnego ucznia bądź zagrożenia samobójstwem

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagowania na jakiegokolwiek sygnał o ryzyku zachowania autoagresywnego u ucznia.

W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

W przypadku sytuacji zagrażającej życiu ucznia (samookaleczenia, chęć samobójstwa, próba samobójcza czy wysokie ryzyko suicydalne) szkoła ustala z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły lub poza nią.

X. Procedura w przypadku sytuacji, w której uczeń dokonuje samookaleczenia

1) Umożliwienie uczniowi kontynuowanie czynności samookaleczenia poprzez zastosowanie stanowczej perswazji z zachowaniem zasad bezpieczeństwa.

2) Jeśli samookaleczenia powodują bezpośrednie zagrożenie życia należy postępować zgodnie z **procedurą XII (Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą)**.

3) Jeżeli wydarzenie miało miejsce podczas zajęć lekcyjnych, nauczyciel wzywa pedagoga/psychologa/ pielęgniarkę. W celu analizy sytuacji przeprowadza się rozmowę z uczniem.

4) O zaistniałym zdarzeniu należy powiadomić dyrekcję i wychowawcę klasy/pedagoga i prawnych opiekunów.

6) Psycholog przeprowadza rozmowę diagnostyczną z uczniem w celu określenia potencjalnych trudności i przyczyn przyczyniających się do zachowania autoagresywnego. Przeprowadza analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu ustalenia przyczyny zmian w zachowaniu ucznia.

7) Wezwać rodziców ucznia (wychowawca) i zobowiązać ich do konsultacji psychiatrycznej dziecka. Pedagog/psycholog wraz z wychowawcą spotyka się z rodzicami podejmując próbę ustalenia przyczyn czy sytuacja szkolna może przyczyniać się do tego typu zachowań.

7.1) W przypadku braku przyczyn samookaleczeń u ucznia związanych ze szkołą:

Przeprowadzenie analizy sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu ustalenia przyczyny zmian w zachowaniu ucznia (psycholog-rodzic).

8) Sporządzić notatkę służbową o zaistniałym zdarzeniu.

9) W szkole uczeń zostaje objęty szczególną opieką ze strony szkoły (nauczycieli, wychowawcy i specjalistów).

10) Jeśli występuje taka potrzeba pedagog, psycholog szkolny, wychowawca lub osoby do tego wyznaczone udzielają wsparcia emocjonalnego i pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły będącymi świadkami tej sytuacji, zgodnie z potrzebami uczniów (przede wszystkim grupie klasowej i bliskim znajomym ucznia).

XI. Procedura w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.

1. Osoba rozpoznająca u **ucznia** niepokojące wypowiedzi, zachowania i sytuacje ostrzegawcze lub nagłą zmianę zachowania (**znaki ostrzegawcze wypisane szczegółowo w załączniku nr 6**)/ podejrzewa zamiar samobójczy u jednego z uczniów/ powzięła informację, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych) zawiadamia o tym wychowawcę/ pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Pedagog/psycholog z pomocą nauczycieli ustala strategię działań zmierzających do analizy stanu psychicznego danego ucznia poprzez rozmowę z nim samym oraz z osobami z najbliższego otoczenia ucznia (wychowawca, nauczyciele uczący w klasie, rodzice, kolegi i koleżanki). Przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu wstępnego ustalenia przyczyn trudności.

UWAGA: Bardzo ważne jest nawiązanie dialogu z młodą osobą w bardzo złym stanie emocjonalnym m. in. w celu oceny ryzyka wystąpieniu próby samobójczej (**załącznik nr 6**).

3. W przypadku stwierdzenia **złego stanu** emocjonalnego ucznia należy zorganizować sieć wsparcia angażującą bliskie osoby. Należy stworzyć system pomocy dziecku w szkole o którym będą poinformowani wszyscy nauczyciele. Objęcie ucznia (ewentualnie rodziny) pomocą psychologa szkolnego.
4. Jeśli istnieje **ryzyko zachowania samobójczego** u ucznia należy poinformować prawnych opiekunów i dyrektora o zagrożeniu. W razie wystąpienia **wysokiego ryzyka samobójczego** należy niezwłocznie wezwać pogotowie ratunkowe i powiadomić o tym dyrekcję i prawnych opiekunów.
5. Wychowawca stale monitoruje stan emocjonalny ucznia i jego sytuację życiową. Zespół nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniem ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponują objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną

na terenie szkoły a rodziców zobowiązuje się poprzez podpisanie oświadczenia do udzielenia niezbędnej pomocy terapeutycznej/ konsultacji psychiatrycznej.

XII. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.

Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą podejmuje się następujące działania:

a) jeśli próba samobójcza **ma miejsce w szkole:**

1. Osoba, która dowiedziała się o usiłowaniu samobójstwa przez ucznia natychmiast nawiązuje i podtrzymuje z nim kontakt niewerbalny i werbalny.
2. Zapewnienia uczniowi bezpieczeństwa poprzez:
  - stałą obecność z uczniem osoby dorosłej
  - izolację ucznia od innych uczniów
  - udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej (w razie potrzeby dzwoni na nr alarmowy 112 i wzywa pogotowie ratunkowe)
3. Zawiadamia o tym zdarzeniu rodziców i dyrekcję,
4. Ze zdarzenia należy sporządzić notatkę.
5. Dyrektor zawiadamia organ nadzoru pedagogicznego o zaistniałej sytuacji
6. Osoba odpowiedzialna za ucznia przekazuje ucznia rodzicom lub służbom ratunkowym.
7. Zwołanie zespołu kryzysowego (wychowawca + specjaliści), który pod nadzorem psychologa szkolnego ustala strategię działań zmierzających do dokładnego zdiagnozowania danego ucznia poprzez rozmowę z nim samym oraz z osobami z najbliższego otoczenia ucznia (wychowawca, nauczyciele uczący w klasie, rodzice, kolegi i koleżanki) oraz opracowuje działania interwencyjne do zastosowania w szkole.
8. Dyrektor organizuje spotkanie dla nauczycieli uczących ucznia w celu: poinformowania o zaistniałej sytuacji i jej przebiegu
  - przedstawienia ustalonej strategii działań interwencyjnych
  - wyznaczenia osoby do monitoringu sytuacji ucznia i jego rodziny w celu wspierania ich po usiłowaniu samobójstwa przez dziecko m. in. Poprzez pomoc w uzyskaniu przez nich specjalistycznego wsparcia (medycznego, psychologicznego).

b) jeśli próba samobójcza **miała miejsce w domu**, a rodzic poinformował o zajściu szkołę:

1. Dyrektor szkoły, pedagog, psycholog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
2. O próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli.
3. Pedagog i psycholog szkolny planują dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą.
4. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji.
  - a. Pedagog i psycholog szkolny przekazuje informacje uczniom oraz wychowawcy, udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły (przede wszystkim grupie klasowej). Dokonują analizy sytuacji szkolnej, ucznia, który popełnił samobójstwo.

XIII. XIV Procedura postępowania w przypadku śmierci samobójczej dokonanej przez ucznia na terenie szkoły

1. Osoba znajdująca ucznia, który popełnił samobójstwo na terenie szkoły wzywa pogotowie ratunkowe, zawiadamia niezwłocznie innego nauczyciela/ pedagoga/ psychologa oraz dyrektora szkoły.
2. Zabezpieczenie miejsca zdarzenia- odizolowanie innych uczniów.
3. Dyrektor szkoły kontaktuje się ze służbami medycznymi, rodzicami, policją, prokuraturą, organem nadzoru pedagogicznego. Organizuje i udział pomocy służbom ratowniczym i policji, w przypadku ich działań.
4. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o dalszej organizacji pracy szkoły w danym dniu.
5. Dyrektor szkoły organizuje interwencję w środowisku rówieśniczym ucznia zlecając te zadania wyznaczonym osobom z grona nauczycielskiego/ specjalistom. Może poprosić także instytucje pozaszkolne. Istotnym elementem interwencji jest odpowiednie poinformowanie uczniów o zaistniałym zdarzeniu oraz kontrolowanie wpływu informacji do mediów.

XIV. Procedura postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku powodującego ciężkie uszkodzenie ciała lub śmierć poszkodowanego

1. Osoba dorosła będąca bezpośrednim świadkiem zdarzenia zobligowana jest do natychmiastowego wezwania pogotowia ratunkowego oraz udzielenia pierwszej pomocy poszkodowanemu do momentu przyjazdu karetki.
2. Na miejsce zdarzenia należy wezwać inne osoby do pomocy, które zabezpieczą miejsce zdarzenia zapewniając bezpieczeństwo także innym uczniom. Jeśli istnieje podejrzenie dokonania czynu karalnego należy wezwać policję.
3. Świadkowie zdarzenia oraz osoby udzielające pomocy zostają na miejscu zdarzenia do momentu wyjaśnienia sprawy z policją.
4. Świadek zdarzenia sporządza protokół powypadkowy.
5. Dyrektor szkoły lub osoba upoważniona przez dyrektora zawiadamia o zdarzeniu rodziców dziecka i obliuguje ich do niezwłocznego stawienia się w szkole w przypadku zgonu lub informuje o stanie zdrowia dziecka i udzielanej mu pomocy.
6. W przypadku zgonu informację rodzicom przekazuje lekarz w obecności psychologa/ pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły.
7. Dyrektor szkoły wszczyna postępowanie wewnętrzne dotyczące dopilnowania przez nauczycieli obowiązków wynikających z ich pracy oraz umożliwia specjalnym służbom pracę nad wyjaśnieniem zaistniałej sytuacji.
8. Dyrektor Szkoły o zaistniałej sytuacji informuje Warmińsko- Mazurskie Kuratorium Oświaty, a także wszystkich nauczycieli w Szkole.
9. Uczniom, którzy byli bezpośrednimi świadkami zdarzenia udzielana jest natychmiastowa pomoc psychologa szkolnego ich rodzice również wzywani są do szkoły przez psychologa/ pedagoga szkolnego.
10. Dyrektor wydaje specjalną informację do wiadomości uczniów na temat zaistniałej sytuacji, którą muszą przekazać uczniom nauczyciele.
11. Należy zapewnić dodatkowe wsparcie dla uczniów danej szkoły w przypadku kiedy na jej terenie doszło do śmierci ucznia.

STANDARD IV.

MONITORING STOSOWANIA STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNIICH

Monitorowanie i weryfikacja zgodności prowadzonych działań ze standardami ochrony.

Dyrektor powołuje zespół odpowiedzialny za opracowanie raportu.

1. Za monitorowanie realizacji niniejszych Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem odpowiedzialny jest powołany do tego zespół.
2. W ramach weryfikacji polityki zespół odpowiedzialny za koordynowanie Standardów Ochrony Małoletnich konsultuje się z dziećmi i ich rodzicami/opiekunami i w miarę potrzeb wykonuje badania ankietowe wśród nauczycieli, rodziców/opiekunów prawnych i małoletnich oraz koordynuje prace zespołu.
3. Przyjęta polityka ochrony dzieci jest weryfikowana - przynajmniej raz w roku ze szczególnym uwzględnieniem analizy sytuacji związanych z wystąpieniem zagrożenia bezpieczeństwa dzieci oraz na podstawie załącznika nr 4 i 5.
4. Zespół, o którym mowa w punkcie 1. jest odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Standardów i za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów oraz zaproponowanie zmian w Standardach Ochrony Małoletnich.

ZAPISY KOŃCOWE

1. Standardy Ochrony Małoletnich wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników Szkoły, uczniów i ich rodziców/opiekunów, w szczególności poprzez przesłanie tekstu drogą elektroniczną oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej, jak również poinformowanie rodziców/opiekunów uczniów za pośrednictwem dziennika elektronicznego.

Opracowany przez zespół raport może służyć do modyfikacji procedur w razie potrzeby.

*Załącznik nr 1 do Standardów Ochrony
Małoletnich w Szkole Podstawowej nr 22 im.
Marii Dąbrowskiej
w Olsztynie*

**OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI I ZOBOWIĄZANIU DO PRZESTRZEGANIA
PODSTAWOWYCH ZASAD OCHRONY MAŁOLETNIICH**

.....

miejsowość, data

Ja, ... nr PESEL.....

oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z zasadami ochrony małoletnich obowiązującymi w Szkole Podstawowej nr 22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....

Podpis

**NIEBIESKA KARTA - PROCEDURY, REALIZACJI
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 22 IM. MARII DĄBROWSKIEJ
W OLSZTYNIE**

Procedura "Niebieskie Karty" - przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

1. Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.
2. Od 28.09.2023 obowiązują przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).
3. Typy przemocy w rodzinie:
  - 1) przemoc fizyczna;
  - 2) przemoc emocjonalna;
  - 3) zaniedbywanie;
  - 4) wykorzystanie seksualne;
  - 5) małoletni świadkiem przemocy.
4. Procedura „Niebieskie Karty” nakłada na szkołę określone zadania w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy domowej, jeżeli np. uczeń: ma ślady przemocy fizycznej – ślady uderzeń, oparzeń, siniaki, rany, często zdarzające się opuchlizny, złamania, zwichnięcia itd.
5. Ma ślady przemocy psychicznej – moczenie, nadmierna potliwość, bóle, zaburzenia mowy związane z napięciem nerwowym itd., Przejawia trudności w nawiązywaniu kontaktu, ma niską samoocenę, wycofanie, lęki, depresję, płaczliwość, zachowania

destrukcyjne, agresję, apatię, nieufność, uzależnianie się od innych, zastraszenie, unikanie rozmów itd.

6. Ma brudny strój, nieodpowiedni do pory roku, rozwój, wzrost i wagę nieadekwatne do wieku, nie korzysta z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby itd. Karta stanowi ważny element w walce z przemocą w rodzinie, ponieważ dokumentuje sytuację pokrzywdzonego ucznia i stanowi dowód w postępowaniu przygotowawczym i ewentualnej sprawie karnej o znęcanie się.
7. Rozpoznanie przemocy w rodzinie i wypełnienie „Niebieskie Karty” to początek procesu wspierania ofiary przemocy.
8. Podejmowanie interwencji wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywające się na podstawie procedury „Niebieskie karty” nie wymaga zgody ucznia dotkniętego przemocą.
9. Wszczęcie procedury na terenie szkoły następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska karta” – A w obecności ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie. Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa takiemu uczniowi.

REALIZACJA PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 22 IM. MARII DĄBROWSKIEJ W OLSZTYNIE

1. „Niebieskie Karty” zakłada nauczyciel, który stwierdza, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy (decyzję o założeniu „Niebieskie Karty” warto podjąć po konsultacjach oraz w porozumieniu z zespołem wychowawczym).
2. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
3. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec niepełnoletniego ucznia, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.

4. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem ucznia przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.
5. Działania z udziałem ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, powinny być prowadzone w miarę możliwości w obecności pedagoga szkolnego lub psychologa.
6. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieska Karta –B”.
7. W przypadku, gdy przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie (formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie).
8. Wypełniony formularz „Niebieska Karta – A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego.

*Załączniki do
Rozporządzenia Rady
Ministrów z dnia 6
września 2023 r.*

..... miejscowość, data

„NIEBIESKA KARTA – A”

W ZWIĄZKU Z POWZIĘCIEM UZASADNIIONEGO PODEJRZENIA STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ LUB W WYNIKU ZGŁOSZENIA PRZEZ ŚWIADKA PRZEMOCY DOMOWEJ USTALA SIĘ, CO NASTĘPUJE:

I. DANE OSOBY/OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Dane	Osoba 1 doznająca przemocy domowej	Osoba 2 doznająca przemocy domowej	Osoba 3 doznająca przemocy domowej
Małoletni (Tak/Nie)			
Imię i nazwisko			
Imiona rodziców			
Wiek			
PESEL			
Nazwa i adres miejsca pracy/nazwa i adres placówki oświatowej do której uczęszcza małoletni			
Adres miejsca zamieszkania			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/ nr lokalu			
Telefon lub adres email			
Adres miejsca pobytu (jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania)			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/ nr lokalu			
Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą stosującą przemoc domową (np. żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)			

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą

Tabełę I

II. LICZBA MAŁOLETNICH W ŚRODOWISKU DOMOWYM, W KTÓRYM
 PODEJRZEWA SIĘ STOSOWANIE PRZEMOCY DOMOWEJ.....

III. DANE OSOBY/OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ

ane	Osoba 1 stosująca przemoc domową	Osoba 2 stosująca przemoc domową
Imię i nazwisko		
Imiona rodziców		
Wiek		
PESEL ²⁾		
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Telefon lub adres e-mail		
<i>Adres miejsca pobytu (jeżeli jest inny niż adres miejsca zamieszkania):</i>		
Kod pocztowy		
Miejscowość		
Gmina		
Województwo		
Ulica		
Nr domu/nr lokalu		
Sytuacja zawodowa, w tym nazwa i adres miejsca pracy		
<i>Stosunek pokrewieństwa, powinowactwa lub rodzaj relacji z osobą doznającą przemocy domowej: (np. żona, była żona, partner, były partner, córka, pasierb, matka, teść)¹⁾</i>		

IV. CZY OSOBA STOSUJĄCA PRZEMOC DOMOWĄ ZACHOWYWAŁA SIĘ W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB (zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Osoby/formy przemocy domowej	Osoba 1 stosująca przemoc			Osoba 2 stosująca przemoc		
	wobec Osoby 1 doznającej przemocy	wobec Osoby 2 doznającej przemocy	wobec Osoby 3 doznającej przemocy	wobec Osoby 1 doznającej przemocy	wobec Osoby 2 doznającej przemocy	wobec Osoby 3 doznającej przemocy
Przemoc fizyczna³⁾ <i>bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne (wymień jakie)</i>						
Przemoc psychiczna³⁾ <i>izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne (wymień jakie)</i>						
Przemoc seksualna³⁾ <i>zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne (wymień jakie)</i>						
Przemoc ekonomiczna³⁾ <i>nielożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych oraz ich sprzedawanie i inne (wymień jakie)</i>						
Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej³⁾ <i>wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają, i inne (wymień jakie)</i>						

<p>Inne³⁾ zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne (wymień jakie)</p>						
--	--	--	--	--	--	--

V. CZY OSOBA DOZNAJĄCA PRZEMOCY DOMOWEJ ODNIOŚŁA USZKODZENIA CIAŁA?
(TAK/NIE)¹⁾

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą Tabelę V

VI. CZY W ŚRODOWISKU DOMOWYM BYŁA W PRZESZŁOŚCI REALIZOWANA PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

tak (kiedy? .....gdzie? .....) nie nie ustalono

VII. CZY W ŚRODOWISKU DOMOWYM AKTUALNIE JEST REALIZOWANA PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

tak nie nie ustalono

VIII. CZY OSOBA STOSUJĄCA PRZEMOC DOMOWĄ POSIADA BRONŃ PALNĄ?

tak nie nie ustalono

IX. CZY OSOBA DOZNAJĄCA PRZEMOCY DOMOWEJ CZUJE SIĘ BEZPIECZNIE?

Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy

(TAK/NIE)¹⁾ Uwaga! W przypadku większej niż 3 liczby osób doznających przemocy dołącz kolejną kartę zawierającą Tabelę IX

X. ŚWIADKOWIE STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

ustalono – wypełnij tabelę   nie ustalono

Dane	Świadek 1	Świadek 2	Świadek 3
Imię i nazwisko			
Wiek			
<i>Adres miejsca zamieszkania:</i>			
Kod pocztowy			
Miejscowość			
Gmina			
Województwo			
Ulica			
Nr domu/nr lokalu			
Telefon lub adres email			
<i>Stosunek świadka do osób, wobec których są podejmowane działania w ramach procedury „Niebieskie Karty” (np. członek rodziny, osoba obca)¹⁾</i>			

DZIAŁANIA INTERWENCYJNE PODJĘTE WOBEC OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC DOMOWĄ (zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

Działanie	Osoba 1 stosująca przemoc	Osoba 2 stosująca przemoc
Badanie na zawartość alkoholu (wynik)		

Doprowadzenie do wytrzeźwienia			
Doprowadzenie do policyjnego pomieszczenia dla osób zatrzymanych	na podstawie art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023 r. poz. 171, z późn. zm.)		
	na podstawie art. 244 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.)		
Zatrzymanie w izbie zatrzymań jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej			
Powiadomienie organów ścigania			
Wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia			
Wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia			
Zakaz zbliżania się osoby stosującej przemoc domową do osoby dotkniętej taką przemocą na określonej w metrach odległość			
Zakaz kontaktowania się z osobą dotkniętą przemocą domową			
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc na terenie szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej i artystycznej, do których uczęszcza osoba dotknięta przemocą domową			
Zakaz wstępu i przebywania osoby stosującej przemoc w miejscach pracy osoby doznającej przemocy domowej			
Zawiadomienie komórki organizacyjnej Policji, właściwej w sprawach wydawania pozwolenia na broń, o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty”			
Odebranie broni palnej, amunicji oraz dokumentów potwierdzających legalność posiadania broni			
Poinformowanie o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej			
Inne (wymień jakie?)			

XI.

Działanie	Osoba 1 doznająca przemocy	Osoba 2 doznająca przemocy	Osoba 3 doznająca przemocy
Udzielono pomocy ambulatoryjnej			
Przyjęto na leczenie szpitalne			
Wydano zaświadczenie o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała			
Zapewniono schronienie w placówce całodobowej			
Zabezpieczono małoletniego w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia			
Powiadomiono sąd rodzinny o sytuacji małoletniego			
Przekazanie formularza „Niebieska Karta – B”			
Inne (wymień jakie?)			

XII. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE PODJĘTE WOBEC OSOBY DOZNAJĄCEJ PRZEMOCY DOMOWEJ (zaznacz w odpowiednim miejscu znak X): DODATKOWE INFORMACJE

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

XIV. WSZCZĘCIE PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” NASTĄPIŁO
PRZEZ

Pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	
Funkcjonariusza Policji	
Żołnierza Żandarmerii Wojskowej	
Pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	
Asystenta rodziny	
Nauczyciela	
Osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego	
Przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	
Pedagoga, psychologa lub terapeutę, będących przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej	

(zaznacz w odpowiednim miejscu znak X):

.....

. imię i nazwisko oraz czytelny podpis osoby wypełniającej formularz „Niebieska Karta – A”

.....

(data wpływu formularza, podpis członka Zespołu Interdyscyplinarnego)

¹⁾ wpisać właściwe

²⁾ numer PESEL wpisuje się, o ile danej osobie numer taki został nadany. W przypadku braku numeru PESEL jest konieczne podanie innych danych identyfikujących osobę

³⁾ podkreślić rodzaje zachowań

„NIEBIESKA KARTA – B”

INFORMACJA DLA OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

CO TO JEST PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”?

Są to różne działania podejmowane w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia stosowania przemocy domowej na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu

przemocy domowej. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest zatrzymanie przemocy domowej i udzielenie pomocy i wsparcia Tobie i Twoim najbliższym. Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” informacja dotycząca Twojej sytuacji zostanie przekazana do grupy diagnostyczno-pomocowej. Więcej informacji na temat dalszych działań uzyskasz podczas spotkania z członkami tej grupy, na które zostaniesz zaproszona/(y). W trakcie procedury członkowie grupy będą kontaktować się także z osobą, która przemoc stosuje.

CO TO JEST PRZEMOC DOMOWA?

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienia lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

KTO MOŻE BYĆ OSOBĄ DOZNAJĄCĄ PRZEMOCY DOMOWEJ?

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni (np. rodzice, dziadkowie, pradiadkowie), zstępni (np. dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,

- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania, h) małoletni.

NAJCZĘSTSZE FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ:

Przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne.

Przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne.

Przemoc seksualna: zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne.

Przemoc ekonomiczna: nielożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie i inne.

Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne.

Inny rodzaj zachowań: zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

WAŻNE

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc. Wezwij Policję, dzwoniąc na **numer alarmowy 112**. Prawo stoi po Twojej stronie!

Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do Prokuratury, Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Pomogą Ci:

- **Ośrodki pomocy społecznej** – w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- **Powiatowe centra pomocy rodzinie** – w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.

- **Ośrodki interwencji kryzysowej i Ośrodki wsparcia** – zapewniając schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
- **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej** – zapewniając bezpłatne całodobowe schronienie Tobie i Twoim bliskim, gdy doznajesz przemocy domowej, oraz udzielą Ci kompleksowej, specjalistycznej pomocy w zakresie interwencyjnym, terapeutyczno-wspomagającym oraz potrzeb bytowych.
- **Okręgowe ośrodki i lokalne punkty działające w ramach Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem** – zapewniając profesjonalną, kompleksową i bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną, psychoterapeutyczną i materialną.
- **Sądy opiekuńcze** – w sprawach opiekuńczych i alimentacyjnych.
- **Placówki ochrony zdrowia** – np. uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach.
- **Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych** – podejmując działania wobec osoby nadużywającej alkoholu.
- **Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej** – w zakresie uzyskania pomocy prawnej.

*Załącznik nr 3 do Standardów
Ochrony Małoletnich w Szkole
Podstawowej nr 22
im. Marii Dąbrowskiej
w Olsztynie*

**WYKAZ PLACÓWEK FUNKCJONUJĄCYCH NA TWOIM TERENIE,
UDZIELAJĄCYCH POMOCY I WSPARCIA OSOBOM DOZNAJĄCYM
PRZEMOCY DOMOWEJ**

Uwaga: (dane wprowadza zespół interdyscyplinarny):

MOŻESZ ZADZWONIĆ DO:

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon
	Komenda Miejska Policji w Olsztynie	Partyzantów 23, 10-526 Olsztyn	47 731 34 24
	II Komisariat Policji w Olsztynie	Pstrowskiego 3, Olsztyn	89 522 47 66
	Sąd Rejonowy w Olsztynie	ul. Dąbrowszczaków 44 10-543 Olsztyn	89 5230 280
	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. aleja Marszałka Józefa Piłsudskiego 61A Olsztyn	89 534 04 14
	Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień	Al. Wojska Polskiego 8 Olsztyn	89 535 77 78
	Zespół Poradni Specjalistycznych przy Wojewódzkim Zespole Leczenia Psychiatrycznego	Al. Wojska Polskiego 35 Olsztyn	89 678 53 53
	Przychodnia Psychoterapii, Profilaktyki i Leczenia Uzależnień. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Puszkina 13 Olsztyn	89 535 71 15
	Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy	ul. Żołnierska 18 Olsztyn	89 539 34 55
	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Nr 1	ul. Turowskiego 3 Olsztyn	89 527 20 03 89 527 40 17

- **Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 800 12 00 02** (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18⁰⁰–22⁰⁰ w języku rosyjskim.
- **Dyżur prawny tel. (22) 666 28 50** (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17⁰⁰–21⁰⁰) oraz **tel. 800 12 00 02** (linia bezpłatna, czynna w środę w godzinach 18⁰⁰–22⁰⁰).
- **Poradnia e-mailowa:** niebieskalinia@niebieskalinia.info. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez **SKYPE: pogotowie.niebieska.linia** ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.
- **Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym tel. +48 222 309 900** przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.
- **Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej nr 800 120 226** (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9³⁰ do 15³⁰, od godz. 15³⁰ do 9³⁰ włączony jest automat).

*Załącznik nr 4 do Standardów
Ochrony Małoletnich w Szkole
Podstawowej nr 22
im. Marii Dąbrowskiej
w Olsztynie*

**MONITORING STANDARDÓW – ANKIETA DLA PRACOWNIKÓW
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 22 IM. MARII DĄBROWSKIEJ
W OLSZTYNIE**

Lp.	Odpowiedz na poniższe pytania	Tak	Nie
1.	Czy znasz standardy ochrony uczniów obowiązujące w naszej Szkole?		
2.	Czy znasz treść dokumentu „Standardy Ochrony Małoletnich” w Szkole Podstawowej im. Orła Białego w Powierciu?		
3.	Czy uważasz, że potrafisz rozpoznać syndromy krzywdzonego ucznia?		
4.	Czy wiesz w jaki sposób zareagować na symptomy krzywdzenia ucznia?		
5.	Czy zaobserwowałeś naruszenie zasad określonych w Standardach oraz w pozostałych regulaminach i procedurach przez innego pracownika?		
6.	Czy masz uwagi / sugestie / przemyślenia związane z funkcjonującymi w Szkole „Standardami Ochrony Małoletnich”? (Jeżeli tak, opisz je w tabeli poniżej)		
7.	Czy jakieś działanie związane z przyjęciem Standardów jest odbierane jako trudne lub niechętnie podchodzisz do jego realizacji z innych powodów?		

*Załącznik nr 5 do Standardów
Ochrony Małoletnich w Szkole
Podstawowej nr 22
im. Marii Dąbrowskiej
w Olsztynie*

**MONITORING STANDARDÓW – ANKIETA DLA UCZNIÓW
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 22 IM. MARII DĄBROWSKIEJ
W OLSZTYNIE**

Lp.	Odpowiedz na poniższe pytania	Tak	Nie
1.	Czy znasz standardy ochrony uczniów obowiązujące w naszej Szkole?		
2.	Czy w sytuacji doświadczenia przemocy, krzywdy wiesz do kogo możesz się zwrócić, aby uzyskać pomoc?		
3.	Czy znalazł się ktoś, kto pomógł Ci i udzielił pomocy?		
4.	Czy byłeś świadkiem, gdy stosowano agresję/przemoc wobec kogoś innego? (Jeżeli tak, opisz poniżej tabeli jak zareagowałeś/zareagowałaś?)		
4.	Czy w Twojej klasie istnieje problem przemocy lub agresji?		

*Załącznik nr 6 do Standardów
Ochrony Małoletnich w Szkole Podstawowej nr
22 im. Marii Dąbrowskiej w Olsztynie*

Nie jest prawdą, że osoba popełnia samobójstwo nie sygnalizując wcześniej swojego zamiaru. Na 10 samobójców przypada 8, którzy niedwuznacznie o swoich zamiarach mówili. Większość samobójców oscyluje między pragnieniem by żyć i tym by umrzeć „igrają ze śmiercią” pozostawiając innym osobom ratowanie ich. Warto więc znać sygnały ostrzegawcze. Jakie może wysyłać nam potencjalny samobójca.

NIEPOKOJĄCE WYPOWIEDZI OSTRZEGAWCZE

- Wypowiedzi: „chcę umrzeć”, „już dłużej nie mogę”, „wolałbym nie żyć”, „wolałbym nigdy się nie urodzić”
- Aluzje typu „już niedługo nie będziesz musiał się o mnie martwić”, „niedługo nie będę sprawiał Ci kłopotów”, „wszystko jest bez sensu, wątpię czy to przeżyję”
- Żarty, dowcipkowanie o pogrzebach, śmierci, samobójstwach
- Wypowiedzi: „od jutra to nie będzie miało znaczenia”, „jutra nie będzie”
- Bezpośrednie wypowiedzi typu „chcę z tym skończyć”, „zamierzam się zabić” „może wreszcie odnajdę spokój”

ZACHOWANIA JAKO ZNAKI OSTRZEGAWCZE

- Porządkowanie swoich spraw: pozbywanie się, rozdawanie osobistych, cennych dla niego przedmiotów, generalne porządki w biurku, pokoju, wyrzucanie niepotrzebnych rzeczy
- Zmiana nawyków związanych ze snem i jedzeniem: źle sypia, cierpi na bezsenność, nie ma apetytu lub ma nadmierny
- Unikanie kontaktów, również z bliskimi kolegami, izoluje się, zamyka w sobie
- Zaniechanie zajęć, które do tej pory sprawiały przyjemność
- Duża zmiana charakteru: wahania nastroju, występowanie nietypowych zachowań (agresja, bunt, sięganie po narkotyki, alkohol, nuda, zaniechanie aktywności, zaburzenia koncentracji, nagłe objawy radości po okresie smutku- duża labilność emocjonalna)
- Zaprzestanie dbania o siebie (higiena/ ubiór)
- Powtarzające się skargi na dolegliwości fizyczne
- Negatywne reagowanie na pochwały i nagrody
- Gorsze wyniki w nauce
- Złe zachowanie w klasie
- Wagary, nieusprawiedliwione nieobecności,
- Fascynacja znanymi osobami, które popełniły samobójstwo (np. gwiazdami popkultury)

SYTUACYJNE ZNAKI OSTRZEGAWCZE

- Osoba towarzysko wyizolowana lub nie mająca przyjaciół lub mająca problemy z podtrzymywaniem przyjaźni
- Osoba nadużywająca narkotyków lub alkoholu
- Maltretowanie fizyczne, werbalne, seksualne
- Przeżycie lub przeżywanie straty kogoś bliskiego (śmierć, rozstanie z sympatią, rozwód rodziców)
- Problemy rodzinne
- Konflikty z prawem
- Ofiara przemocy szkolnej
- Zła sytuacja finansowa
- Problemy z nauką, zbyt wygórowane ambicje
- Niechciana ciąża, dokonanie aborcji
- Zakażenie wirusem HIV lub inną chorobą przenoszoną drogą płciową
- Poważna choroba somatyczna
- Klęski żywiołowe

Po wylapaniu przez nas sygnałów ostrzegawczych, nasza reakcja powinna być uzależniona od oceny stopnia ryzyka. Najlepszym sposobem, aby dowiedzieć się czy ktoś ma myśli samobójcze jest zapytanie go o to. Wbrew popularnemu przekonaniu rozmawianie o samobójstwie nie powoduje, że się ludziom podsuwa taki pomysł. Tak naprawdę przynosi im to ulgę i są bardzo wdzięczni, że mogą otwarcie porozmawiać o sprawach i kwestiach, z którymi się zmagają.

OCENA RYZYKA

Jak pytać?

Nie jest łatwo pytać kogoś o jego myśli samobójcze. Dobrze jest dochodzić do tematu stopniowo. Przydatne bywają takie pytania jak:

- Czy odczuwasz smutek? Czy jest Ci smutno?
- Czy masz poczucie, że nikogo nie obchodzisz? (że nikogo nie obchodzi co się z Tobą dzieje?)
- Czy masz poczucie, że nie warto żyć?
- Czy myślałeś/Aś o popełnieniu samobójstwa

Kiedy pytać?

- Kiedy rozmówca ma poczucie, że się go rozumie
- Kiedy swobodnie mówi o swoich uczuciach
- Kiedy osoba mówi o swoich negatywnych uczuciach – osamotnienie, bezradność itp.

O co pytać?

Aby dowiedzieć się czy ktoś ma określony plan popełnienia samobójstwa

- Czy masz jakieś plany żeby skończyć z życiem (Czy planowałeś odebrać sobie życie?)
- Czy zastanawiałeś się jak to zrobisz?

Aby dowiedzieć się czy ten ktoś ma środki (sposób/metodę)

- Czy masz tabletki, pistolet, środki owadobójcze, linę lub inne sposoby?
- Czy masz do nich łatwy dostęp?
- Czy zdecydowałeś/aś kiedy chcesz skończyć z życiem?
- Kiedy planujesz to zrobić?

Wszystkie te pytania trzeba zadawać ostrożnie ze współczuciem bez oceniania aby okazać prawdziwe zaangażowanie i pokazać że jest to dla nas ważne.

Małe ryzyko- ten kto ma jakieś myśli samobójcze np. „Już dłużej nie mogę” czy „Żałuję, że nie umarłem” ale jeszcze niczego nie planował. Co robić?

1. Udzielić wsparcia emocjonalnego
2. Omówić uczucia związane z samobójstwem. Im więcej ktoś nam powie tym więcej emocji uwolni i zmniejszy się jego niepokój emocjonalny. Po uspokojeniu się niepokoju emocjonalnego osoba ta będzie mogła pomyśleć, zastanowić się, a proces refleksji ma zasadnicze znaczenie bo nikt inny jak ta osoba musi podjąć decyzję czy chce żyć czy nie.
3. Skupić się na pozytywnych, mocnych stronach tej osoby, prowadzić rozmowę tak aby osoba opowiadała jak wcześniej radziła sobie z problemami, żeby uświadomiła sobie, że potrafi rozwiązać je inaczej niż przez samobójstwo
4. Powiadomić o ryzyku rodziców, nauczycieli uczących dziecko oraz skierować tę osobę do lekarza lub innego specjalisty w zależności od problemu z jakim się boryka dana osoba
5. Objąć dziecko opieką psychologa na terenie szkoły

Średnie ryzyko- Ten kto ma myśli i plany samobójcze ale nie planuje samobójstwa natychmiast. Co robić?

1. Udzielić wsparcia emocjonalnego, rozmawiać o związanych z samobójstwem uczuciach tej osoby, skupić się na pozytywnych, mocnych stronach tej osoby.
2. Wykorzystać ambiwalencję osoby i wzmacniać wolę życia, która w niej została
3. Zbadać i omówić inne wyjścia z sytuacji niż samobójstwo (poszerzenie perspektywy)
4. Zawrzeć kontrakt, umowę. Uzyskać obietnicę osoby o skłonności samobójczej, że nie popełni samobójstwa dopóki nie skontaktuje się z kimś kto może pomóc przez określony czas
5. Powiadomienie rodziców dziecka, podjęcie działań interwencyjnych- skierowanie do psychiatry

Duże ryzyko- Osoba ta ma określony plan, ma środki (metodę) jego realizacji i planuje to zrobić natychmiast. Co robić?

1. Przebywać z tą osobą, nigdy nie zostawiać jej samej, nawet na chwilę
2. Łagodnie do niej mówić i starać się usunąć z jej zasięgu tabletki, nóż, pistolet czy inne środki
3. Zawrzeć kontrakt
4. Natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe oraz poinformować rodziców o zaistniałej sytuacji

